ਸਮ੍ਰਿਤੀ ਤੁਕਾਰਾਮ ਬਦਾਦੇ

ਬਨਾਮ

ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ & ਅਨੁਸਾਰ

(2019 ਦਾ ਫੁਟਕਲ ਐਪਲੀਕੇਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 1852)

ਜਨਵਰੀ 11, 2022

[ਡਾ. ਧਨੰਜ ਵਾਈ ਚੰਦ੍ਰਚੂੜ ਅਤੇ

ਸੂਰਜ ਕਾਂਤ, ਜੇ.ਜੇ.]

ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼/ਮਾਨਦੰਡ/ਨਿਰਦੇਸ਼: ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ – ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ – ਅਪਰਾਧਿਕ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕਮਜ਼ੋਰ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਸਬੂਤ ਦਰਜ ਕਰਨ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ – ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਬੰਦੂ @ ਦੌਲਤ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਅਮਲ ਨੂੰ ਸਹੂਲਤ ਦੇਣ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ – ਅਪਰਾਧਿਕ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕਮਜ਼ੋਰ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਸਬੂਤ ਦਰਜ ਕਰਨ ਦੇ 'ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ' ਦੇ ਕਲਾਜ਼ 3(ਏ) ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ "ਕਮਜ਼ੋਰ ਗਵਾਹ" ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਵਧਾਇਆ ਗਿਆ – 18 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਬਾਲ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ, ਲਿੰਗ ਅਤੇ ਉਮਰ ਨਿਰਪੱਖ ਯੌਨ ਹਮਲੇ ਦੇ ਪੀੜਤਾਂ, "ਮਾਨਸਿਕ ਬੀਮਾਰੀ" ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਗਵਾਹਾਂ, ਖਤਰੇ ਦੀ ਧਾਰਣਾ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗਵਾਹ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਬੋਲੀ ਜਾਂ ਸੁਣਨ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਅਪੰਗਤਾ ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਾ – ਉੱਚ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਇੱਕ ਕਮਜ਼ੋਰ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਕੇਂਦਰ ਯੋਜਨਾ ਨੂੰ ਅਪਣਾਉਣ ਅਤੇ ਸੂਚਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨਾ – ਸਾਰੇ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਡਬਲਯੂ.ਡਬਲਯੂ.ਡੀ.ਸੀ ਟ੍ਰੇਨਿੰਗ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਗਠਨ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ – ਟ੍ਰੇਨਿੰਗ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਨੂੰ ਸਹੂਲਤ ਦੇਣ ਲਈ ਸਾਰੀਆਂ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤਾਂ ਅਤੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ – ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ, ਨਾਲਸਾ ਅਤੇ ਐਸ.ਐਲ.ਐਸ.ਏ. ਨੂੰ ਟ੍ਰੇਨਿੰਗ ਲਈ ਇੱਕ ਕਾਰਗਰ ਇੰਟਰਫੇਸ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਾਉਣ ਲਈ – ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ। ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ – ਆਰਟ. 142 – ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਨੂੰਨ – ਗਵਾਹ।

ਸਾਕਸ਼ੀ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ (2004) 5 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 518 : [2004] 2 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 723; ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ (1996) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 384 : [1996] (1) ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 532; ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ

ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਬੰਦਾ @ ਦਨੁਲਤ (2018) 11 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 163; ਮਹੇਂਦਰ ਚਾਵਲਾ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ (2019) 14 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 615 : [2018] (14) ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 627 – ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਕੇਸ ਲਾਅ ਰੈਫਰੈਂਸ

[2004] (2) ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 723 ਪੈਰਾ 1, 5(c) 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ

[1996] (1) ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 532 ਪੈਰਾ 1 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ

(2018) 11 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 163 ਪੈਰਾ 2, 4, 5(ii) 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ

[2018] (14) ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 627 ਪੈਰਾ 5(e) 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ

ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਅਪੀਲੇਟ ਜੁਰਿਸਡਿਕਸ਼ਨ: ਵਿਵਿਧ

ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 1852 ਦੀ 2019 ਵਿੱਚ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 1101 ਦੀ 2019।

20.03.2019 ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਵਾਲੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ, ਜੋ ਕਿ ਬੰਬਈ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਜੁਡੀਕੇਚਰ ਵਿੱਚ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਅਪਲੀਕੇਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 165 ਦੀ 2017 ਵਿੱਚ ਸੀ।

ਮਿਸ ਵਿਭਾ ਦੱਤਾ ਮਖੀਜਾ (ਏਸੀ), ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ, ਮਿਸ ਜਲੀਕ੍ਰਿਤ ਐਸ. ਜਾਦੇਜਾ, ਪ੍ਰਵੀਨ ਗੌੜ, ਕਾਸ਼ਿਸ਼ ਅਨੇਜਾ, ਐਡਵੋਕੇਟਸ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ।

ਬ੍ਰਿਗੇਂਡਰ ਚਾਹਰ, ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ, ਗੋਪਾਲ ਝਾ, ਗੌਤਮ ਸਿੰਘ, ਸ਼੍ਰੇਯਾਸ਼ ਭਾਰਦਵਾਜ, ਮਿਸ ਸ਼ਿਰੀਨ ਖਜੂਰੀਆ, ਸੰਦੀਪ ਸੁਧਾਕਰ ਦੇਸਮੁਖ, ਮਿਸ ਦੀਪਕਮਾਵੀ ਸੁਭਾਸ਼ ਮਾਤਵਾਂਕਰ, ਅਜਰੁਨ ਗਾਰਗ, ਆਕਾਸ਼ ਨੰਦਲੋਕਾ, ਮਿਸ ਸਾਗੂ ਸ਼੍ਰੀਵਾਸਤਵ, ਸੰਜੈ ਕ੍ਰ. ਪਾਠਕ, ਮਿਸ ਸਤਾਸ਼ੀ ਪਾਠਕ, ਵਿਵੇਕ ਗੁਪਤਾ, ਮਿਸ ਜਯੋਤੀ ਚਾਹਰ, ਕਰਨ ਚਾਹਰ, ਮਿਸ ਅਸਮਿਤਾ ਸਿੰਘ, ਗੌਤਮ ਨਾਰਾਇਣ, ਅਸ਼ੋਕ ਮਾਥੁਰ, ਵੀ. ਐਨ. ਰਾਘੁਪਤੀ, ਮਿਸ ਅਨਜਲ ਅਸਘਰ, ਆਰ. ਨੀਰੂਵਾਸਮਿਆ, ਮਿਸ ਰਾਧਿਕਾ ਗੌਤਮ, ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਛਾਬੜਾ, ਮਿਸ ਉੱਤਰਾ ਬੱਬਰ, ਮਨਨ ਬਾਂਸਲ, ਨਿਖਿਲ ਗੋਏਲ, ਮਿਸ ਨਵੀਨ ਗੋਏਲ, ਵਿਨੇ ਮੈਥਿਊ, ਰਾਹੁਲ ਚਿਤਨੀਸ, ਸੰਚਿਨ ਪਾਟਿਲ, ਆਦਿਤਿਆ ਏ. ਪਾਂਡੇ, ਜਿਓ ਜੋਸਫ, ਮਿਸ ਸ਼ਵੇਤਲ ਸ਼ੇਪਲ, ਸਿਬੋ ਸੰਕਰ ਮਿਸ਼ਰਾ, ਨਿਰੰਜਨ ਸਾਹੂ, ਉਮਾਕਾਂਤ ਮਿਸ਼ਰਾ, ਐਡਵੋਕੇਟਸ ਜਵਾਬਦੇਹ ਲਈ।

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਦ੍ਵਾਰਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

ਡਾ. ਧਨੰਜ ਵਾਈ ਚੰਦ੍ਰਚੂੜ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ।

1. ਕਮਜ਼ੋਰ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਸਬੂਤ ਦਰਜ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਅਤੇ ਬਾਧਾ ਮੁਕਤ ਵਾਤਾਵਰਣ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਸਹੂਲਤਾਂ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਅਤੇ ਮਹੱਤਵ ਨੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਧਿਆਨ ਦੋ ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਲਈ ਖਿੱਚਿਆ ਹੈ। ਸਾਕਸ਼ੀ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ1 ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਜੋ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ2 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ, ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ। ਸਾਕਸ਼ੀ (ਉਪਰੋਕਤ) ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਸੰਬੰਧਿਤ ਅੰਸ਼ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ:

"34. [...]

(1) ਸੈਕਸ਼ਨ 327 ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਨੂੰ, ਉਪ-ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ ਉੱਲੇਖਿਤ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ, ਆਈਪੀਸੀ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 354 ਅਤੇ 377 ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਜਾਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਵੀ ਲਾਗੂ ਹੋਣਗੀਆਂ।

(2) ਬਾਲ ਲਿੰਗ ਦੁਰਵਿਹਾਰ ਜਾਂ ਬਲਾਤਕਾਰ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ:

(i) ਇੱਕ ਪਰਦਾ ਜਾਂ ਕੁਝ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਪੀੜਿਤ ਜਾਂ ਗਵਾਹ (ਜੋ ਪੀੜਿਤ ਵਾਂਗ ਹੀ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ) ਮੁਲਜ਼ਮ ਦਾ ਸਰੀਰ ਜਾਂ ਚਿਹਰਾ ਨਾ ਵੇਖਣ।

(ii) ਮੁਲਜ਼ਮ ਵੱਲੋਂ ਕ੍ਰਾਸ-ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਵਿੱਚ ਪੁੱਛੇ ਗਏ ਸਵਾਲ, ਜਿੰਨਾਂ ਦਾ ਸਿੱਧਾ ਸੰਬੰਧ ਘਟਨਾ ਨਾਲ ਹੈ, ਨੂੰ ਲਿਖਤ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪੀੜਿਤ ਜਾਂ ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਪੱਸ਼ਟ ਅਤੇ ਸ਼ਰਮਿੰਦਗੀ ਭਰੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਨਾ ਪੁੱਛਦੇ ਹੋਏ ਪੁੱਛ ਸਕਦੇ ਹਨ।

(iii) ਬਾਲ ਦੁਰਵਿਹਾਰ ਜਾਂ ਬਲਾਤਕਾਰ ਦਾ ਪੀੜਿਤ, ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਗਵਾਹੀ ਦਿੰਦੇ ਸਮੇਂ, ਜਦੋਂ ਵੀ ਲੋੜ ਹੋਵੇ ਪਰਯਾਪਤ ਬ੍ਰੇਕ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ।"

2. ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ, ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਬੰਦੂ @ ਦੌਲਤ3 ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਆਪਰਾਧਿਕ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ "ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕੇਂਦਰਾਂ" ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਲਈ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਆਪਰਾਧਿਕ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਦਰਜ ਕਰਨ ਲਈ ਦਿੱਲੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਉੱਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਸ ਮਕਸਦ ਲਈ ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕੇਂਦਰ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਗਵਾਹਾਂ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕੇਂਦਰਾਂ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਲਈ ਦਿੱਲੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨਾਲ ਸੁਸੰਗਤ ਹਨ ਅਤੇ ਜੋ ਸਿਧਾਂਤ ਤਹਿਤ ਹਨ,

ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਕ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ:

"12. […] ਸਾਰੇ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤਾਂ ਇਹਨਾਂ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਅਪਣਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਜੇਕਰ ਇਹ ਅਜੇ ਤੱਕ ਅਪਣਾਏ ਨਹੀਂ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮਝਿਆ ਜਾਵੇ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਦੇਸ਼ ਦੇ ਲਗਭਗ ਹਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਕਮਜ਼ੋਰ ਗਵਾਹਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਕੇਂਦਰ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਸ਼ਾਇਦ ਲੋੜੀਂਦੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਸਾਰੇ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤਾਂ ਇਸ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਉਚਿਤ ਕਦਮ ਚੁੱਕ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪੜਾਅਵਾਰ ਵਰਤੋਂ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਹਰ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਦੋ ਅਜਿਹੇ ਕੇਂਦਰ ਅੱਜ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਹੋਰ ਅਜਿਹੇ ਕੇਂਦਰ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ।"

3.ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਨਿਆਂਪੂਰਤਾ ਅਤੇ ਸਬਸਟੈਂਟਿਵ ਨਿਆਂ ਦੀ ਖੋਜ ਇਸ ਗੱਲ ਉੱਤੇ ਕਾਫੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕਮਜ਼ੋਰ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਕਿਵੇਂ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਗਰਿਮਾ, ਜੋ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 21 ਦਾ ਅੰਤਰਨਿਹਿਤ ਅੰਗ ਹੈ, ਬੇਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ ਅਤੇ ਇੱਕ ਵੈਰੀ ਵਾਤਾਵਰਣ ਦੇ ਮਨਮਾਨੇ ਢੰਗ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਸੌਂਪਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਨਿਆਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਦੀ ਮੰਗ ਹੈ ਕਿ ਰੁਕਾਵਟ ਮੁਕਤ ਵਾਤਾਵਰਣ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਕਦਮ ਚੁੱਕੇ ਜਾਣ। ਇਹ ਰੁਕਾਵਟਾਂ ਕੇਵਲ ਉਹ ਨਹੀਂ ਹਨ ਜੋ ਰਵਾਇਤੀ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਭੌਤਿਕ ਸਥਾਨਾਂ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਹਨ ਪਰ ਉਹ ਵੀ ਹਨ ਜੋ ਕਮਜ਼ੋਰ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਮਨ ਅਤੇ ਵਿਅਕਤੀਤਵ ਉੱਤੇ ਅਸਰ ਪਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਇੱਕ ਰੁਕਾਵਟ ਮੁਕਤ ਵਾਤਾਵਰਣ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਉੱਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਸਹਾਇਤਾ ਦੇਣ ਲਈ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਬਿਆਨ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨਾਲ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਣ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਰੀਰਕ ਅਤੇ ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਸੀਮਾਵਾਂ ਦੇ। ਇਸ ਲਈ ਨਾ ਕੇਵਲ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਪਰ ਸਾਰੇ ਹਿੱਤਧਾਰਕਾਂ ਨੂੰ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਬਣਾਉਣਾ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

4 ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਾਰੇ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਚਲਦੇ ਉਹ ਵਕੀਲ ਰਾਹੀਂ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਏ ਹਨ। ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖੀ ਗਈ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਆਧਾਰ ਉੱਤੇ, ਮਿਸ ਵਿਭਾ ਦੱਤਾ ਮਖੀਜਾ, ਅਮੀਕਸ ਕਿਊਰੀ, ਨੇ 25 ਅਕਤੂਬਰ 2021 ਤੱਕ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਬੁਨਿਆਦੀ ਢਾਂਚੇ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਇੱਕ ਸਾਰਣੀਬੱਧ ਬਿਆਨ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਅਨੁਬੰਧ 'ਏ' ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਿਸਥਾਰਕ ਸੂਚਕ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਾਰਣੀਬੱਧ ਬਿਆਨ ਦੀ ਨਕਲ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਹੋਈ ਚਰਚਾ ਦੌਰਾਨ ਹੋਏ ਵਿਚਾਰ-ਵਿਮਰਸ਼ ਦੇ ਆਧਾਰ ਉੱਤੇ, ਅਮੀਕਸ ਕਿਊਰੀ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਸੁਝਾਅ ਅਤੇ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਏ ਕੁਝ ਵਕੀਲਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ ਉੱਤੇ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 142 ਅਧੀਨ ਨਿਮਨਲਿਖਿਤ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ਜੋ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿੱਚ ਹਨ। ਇਹ ਬੰਦੂ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ 24 ਅਕਤੂਬਰ 2017 ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ

ਗਏ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਹੋਰ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੇ ਕਾਰਜਾਨਵਿਤੀ ਨੂੰ ਸਹਾਇਤਾ ਦੇਣ ਲਈ ਇਰਾਦਾ ਰੱਖਦੇ ਹਨ।

5. ਹਦਾਇਤਾਂ ਹੇਠ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ:

(i) ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੀਆਂ 'ਅਪਰਾਧਿਕ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕਮਜ਼ੋਰ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਸਬੂਤ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰਨ ਲਈ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ' ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਲਾਜ਼ 3(a) ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ "ਕਮਜ਼ੋਰ ਗਵਾਹ" ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਸਿਰਫ 18 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਬੱਚਿਆਂ ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਵਧਾ ਕੇ, *ਇੰਟਰ ਅਲੀਆ*, ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਕਮਜ਼ੋਰ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ:

(a) ਉਮਰ ਨਿਰਪੱਖ ਯੌਨ ਹਮਲੇ ਦੇ ਪੀੜਤ, ਭਾਰਤੀ ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ 1860 ਦੀ ਧਾਰਾ 354 ਅਤੇ ਫੌਜਦਾਰੀ ਤਰੀਕਾ ਕਾਨੂੰਨ 1973 ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 273 ਅਤੇ 327 ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀਆਂ;
(b) ਲਿੰਗ ਨਿਰਪੱਖ ਯੌਨ ਹਮਲੇ ਦੇ ਪੀੜਤ, ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਯੌਨ ਅਪਰਾਧਾਂ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ 2012 ਦੀ ਧਾਰਾ 2(d) ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀਆਂ;
(c) ਉਮਰ ਅਤੇ ਲਿੰਗ ਨਿਰਪੱਖ ਯੌਨ ਹਮਲੇ ਦੇ ਪੀੜਤ, ਭਾਰਤੀ ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ 1860 ਦੀ ਧਾਰਾ 377 ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀਆਂ ਅਤੇ *ਸਾਕਸ਼ੀ* (ਉਪਰੋਕਤ) ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 34(1) ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀਆਂ;
(d) "ਮਾਨਸਿਕ ਬੀਮਾਰੀ" ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਗਵਾਹ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਾਨਸਿਕ ਸਿਹਤ ਦੇਖਭਾਲ ਐਕਟ 2017 ਦੀ ਧਾਰਾ 2(s) ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਸਬੂਤ ਐਕਟ 1872 ਦੀ ਧਾਰਾ 118 ਨਾਲ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਹੈ;
(e) ਕੋਈ ਵੀ ਗਵਾਹ ਜਿਸਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਗਵਾਹ ਸੁਰੱਖਿਆ ਯੋਜਨਾ 2018 ਅਧੀਨ ਧਮਕੀ ਧਾਰਣਾ ਵਾਲਾ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੋਵੇ, *ਮਹਿੰਦਰ ਚਾਵਲਾ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤੀ ਯੂਨੀਅਨ*;

(f) ਕੋਈ ਵੀ ਬੋਲ ਜਾਂ ਸੁਣਨ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਅਪੰਗਤਾ ਵਾਲਾ ਵਿਅਕਤੀ ਜਿਸਨੂੰ ਯੋਗ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਕਮਜ਼ੋਰ ਗਵਾਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੋਵੇ; ਅਤੇ

(g) ਕੋਈ ਵੀ ਹੋਰ ਗਵਾਹ ਜਿਸਨੂੰ ਸਬੰਧਤ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਮਜ਼ੋਰ ਮੰਨਿਆ ਹੋਵੇ।

(ii) ਉੱਚ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਦੋ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਕੇਂਦਰਾਂ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਅਪਣਾਉਣ ਅਤੇ ਸੂਚਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਬ ਤੱਕ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕੋਈ ਯੋਜਨਾ ਸੂਚਿਤ ਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੋਵੇ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤਾਂ ਕੋਲ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਵੀਡਬਲਿਊਡੀਸੀ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਮੌਜੂਦ ਹਨ, ਉਹ ਮੌਜੂਦਾ ਆਦੇਸ਼

ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਅਨੁਰੂਪ ਉਚਿਤ ਸੋਧਾਂ ਕਰਨ ਦੀ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਵੀਡਬਲਿਊਡੀਸੀ ਯੋਜਨਾ ਤਿਆਰ ਕਰਦਿਆਂ, ਉੱਚ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਯੋਜਨਾ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਬੰਦੂ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਸਹੀ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ;

(iii) ਹਰ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਸ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਲਗਾਤਾਰ ਨਿਗਰਾਨੀ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਘਰੇਲੂ ਸਥਾਈ ਵੀਡਬਲਿਊਡੀਸੀ ਕਮੇਟੀ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਕਮਜ਼ੋਰ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਸਬੂਤ ਦਰਜ ਕਰਨ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅਨੁਪਾਤ ਵਿੱਚ ਵੀਡਬਲਿਊਡੀਸੀਜ਼ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਦਾ ਸਮਾਂ-ਸਮਾਂ ਉੱਤੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਿਯਮਿਤ ਪ੍ਰਸ਼ਿਕਸ਼ਣ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਦਾ ਸਮਨਵਯ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ;

(iv) ਹਰ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਹਰੇਕ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਦਾਲਤ (ਜਾਂ ਵਾਧੂ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਸਥਾਪਨਾਵਾਂ) ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਵਿੱਚ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਇੱਕ ਸਥਾਈ ਵੀਡਬਲਿਊਡੀਸੀ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਮਨੁੱਖੀ ਸ਼ਕਤੀ ਅਤੇ ਢਾਂਚਾਗਤ ਲਾਗਤ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਵਿੱਚ ਪੂਰੇ ਰਾਜ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੇ ਵੀਡਬਲਿਊਡੀਸੀਜ਼ ਦੀ ਆਦਰਸ਼ ਗਿਣਤੀ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਉਣਾ ਹੈ;

(v) ਵੀਡਬਲਿਊਡੀਸੀਜ਼ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਲਈ ਨਿਯਮਿਤ ਪ੍ਰਸ਼ਿਕਸ਼ਣ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਦਾ ਆਯੋਜਨ ਕਰਨ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਿਆਂ, ਸਮੇਤ ਨਿਆਇਕ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ, (viii) ਕਈ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ, ਏਡੀਆਰ ਕੇਂਦਰ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਸਥਾਪਨਾਵਾਂ ਦੇ ਨੇੜੇ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਜਿੱਥੇ ਅਜਿਹੇ ਏਡੀਆਰ ਕੇਂਦਰ ਮੌਜੂਦ ਹਨ, ਉੱਚ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਸੁਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿ ਵੀਡਬਲਿਊਡੀਸੀ ਨੂੰ ਏਡੀਆਰ ਕੇਂਦਰ ਦੇ ਪਰਿਸਰ ਵਿੱਚ ਉਪਲਬਧ ਕਰਾਇਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਜੋ ਕਮਜ਼ੋਰ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਸੁਰੱਖਿਅਤ, ਅਨੁਕੂਲ ਅਤੇ ਬਾਧਾ ਮੁਕਤ ਵਾਤਾਵਰਣ ਸੁਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ;

ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੇਵਾ ਅਥਾਰਟੀ ਅਤੇ ਰਾਜ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੇਵਾ ਅਥਾਰਟੀਆਂ* ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਹਿੱਸਾ ਅਤੇ ਭੂਮਿਕਾ ਹੈ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲਤਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਿਕਸ਼ਣ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੁਕਤ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਚੇਅਰਪਰਸਨ ਨੂੰ ਐਨ.ਏ.ਐਲ.ਐਸ.ਏ ਅਤੇ ਐਸ.ਐਲ.ਐਸ.ਏਜ਼ (ਐਨ.ਏ.ਐਲ.ਐਸ.ਏ ਦੇ ਮਾਣਯੋਗ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਚੇਅਰਪਰਸਨ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ) ਨਾਲ ਜੁੜਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਪ੍ਰਸ਼ਿਕਸ਼ਣ ਯੋਜਨਾ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਇੰਟਰਫੇਸ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ;

(x) ਉੱਚ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਮਾਣਯੋਗ ਮੁੱਖ ਨਿਆਂਕਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸਤੁਤ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਅਗਾਈ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਪਾਸੇ ਜਾਂ ਨਿਆਯਿਕ ਪਾਸੇ ਤੇ ਸਾਰੇ ਉਚਿਤ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਨਿਯਮਿਤ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਅਨੁਪਾਲਣਾ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਕਰਨ ਲਈ;

(xi) ਦਿੱਲੀ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਮੁੱਖ ਨਿਆਂਕਾ ਨੂੰ ਵੀ.ਡੀ.ਡਬਲਿਊ.ਸੀ ਕਮੇਟੀ ਟ੍ਰੇਨਿੰਗ ਸੈਂਟਰ ਦੇ ਦਫ਼ਤਰ ਲਈ ਇੱਕ ਕਾਰਜ ਸਥਾਨ/ਕਮਰਾ ਅਤੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਟਾਫ਼, ਪਸੰਦੀਦਾ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਹ ਕਰਮਚਾਰੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਦਿੱਲੀ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਟ੍ਰੇਨਿੰਗ ਮਾਡਿਊਲਾਂ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਚੇਅਰਪਰਸਨ ਦੇ ਸਲਾਹ ਨਾਲ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੇ ਕੋਆਰਡੀਨੇਟਰ ਨੂੰ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕਰਨ ਲਈ। ਉਚਿਤ ਸਕੱਤਰੀ ਅਤੇ ਲਾਜਿਸਟਿਕ ਸਹਾਇਤਾ ਸਟਾਫ਼ ਅਤੇ ਸਾਜ਼ੋ-ਸਾਮਾਨ ਚੇਅਰਪਰਸਨ ਦੁਆਰਾ ਤੈਅ ਕੀਤੇ ਗਏ ਉਚਿਤ ਮਿਆਰੀ ਮੁਆਵਜ਼ੇ 'ਤੇ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਏ ਜਾਣ। ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਖਰਚੇ, ਸਮੇਤ ਚੇਅਰਪਰਸਨ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਮਾਣਹਾਨੀ, ਮਹਿਲਾ ਅਤੇ ਬਾਲ ਵਿਕਾਸ ਮੰਤਰਾਲਾ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਲੀ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਅਕਾਦਮੀ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਨੂੰ ਅਦਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ। ਚੇਅਰਪਰਸਨ ਇਸ ਆਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਅਧੀਨ ਉਸ ਨੂੰ ਸੌਂਪੇ ਗਏ ਕੰਮ ਲਈ ਉਚਿਤ ਮਾਣਹਾਨੀ ਤੈਅ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਹੋਰ ਕੋਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਣ, ਤਾਂ ਚੇਅਰਪਰਸਨ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਅੱਗੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਮੰਗ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਸੰਚਾਰ ਹੋਰ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ; ਅਤੇ

(xii) ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਮਹਿਲਾ ਅਤੇ ਬਾਲ ਵਿਕਾਸ ਮੰਤਰਾਲਾ ਦੁਆਰਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਦੇ ਸਮਨਵਯ ਲਈ ਇੱਕ ਨੋਡਲ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੁਕਤ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਚੇਅਰਪਰਸਨ ਜਸਟਿਸ ਮਿਸ ਗੀਤਾ ਮਿੱਤਲ ਨੂੰ ਸਾਰੀ ਲੌਜਿਸਟਿਕ ਸਹਾਇਤਾ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਨ ਲਈ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਚੇਅਰਪਰਸਨ ਨੂੰ ਚੇਅਰਪਰਸਨ ਦੁਆਰਾ ਤੈਅ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸ਼ਰਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਮਾਣਪੱਤਰ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਅਤੇ ਖਰਚੇ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਟ੍ਰੇਨਿੰਗ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਲਈ ਡੋਮੇਨ ਮਾਹਿਰਾਂ ਨੂੰ ਲਗਾਉਣ ਸਮੇਤ ਖਰਚੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਕੇਂਦਰੀ ਮਹਿਲਾ ਅਤੇ ਬਾਲ ਵਿਕਾਸ ਮੰਤਰਾਲਾ ਅਤੇ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਮਹਿਲਾ ਅਤੇ ਬਾਲ ਵਿਕਾਸ ਮੰਤਰਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਚੇਅਰਪਰਸਨ ਨਾਲ ਸਮਨਵਯ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਲੌਜਿਸਟਿਕ ਸਹਾਇਤਾ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਉੱਚ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ, ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਚੇਅਰਪਰਸਨ ਦੇ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰੇ ਨਾਲ, ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਮਾਹਿਰਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਬਣਾਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਸਾਰੇ ਹਿੱਤਧਾਰਕਾਂ ਦੇ ਉਚਿਤ ਪ੍ਰਸ਼ਿਕਸ਼ਣ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਨੂੰ ਸਹੂਲਤ ਮਿਲ ਸਕੇ।

6 ਇਸ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਇੱਕ ਕਾਪੀ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸੈਕਰੇਟਰੀ ਜਨਰਲ ਦੁਆਰਾ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਮਹਿਲਾ ਅਤੇ ਬਾਲ ਵਿਕਾਸ ਮੰਤਰਾਲਾ ਦੇ ਸੈਕਰੇਟਰੀ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੇ ਮਹਿਲਾ ਅਤੇ ਬਾਲ ਵਿਕਾਸ ਮੰਤਰਾਲਿਆਂ ਦੇ

ਸੈਕਰੇਟਰੀਆਂ ਨੂੰ ਪਾਲਣਾ ਲਈ ਅਗਾਊ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਸ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਇੱਕ ਕਾਪੀ ਜਸਟਿਸ ਮਿਸ ਗੀਤਾ ਮਿੱਤਲ ਨੂੰ ਵੀ ਈਮੇਲ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਜਨਰਲ ਨੂੰ ਵੀ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ।

7 ਅਸੀਂ *ਅਮੀਕਸ ਕਿਊਰੀ* ਦੀ ਸਮਰਪਿਤ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਦੀ ਸਰਾਹਨਾ ਕਰਦਿਆਂ ਆਪਣੇ ਰਿਕਾਰਡ ਨੂੰ ਸਮਾਪਤ ਕਰਦੇ ਹਾਂ।

8ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਮਿਸੀਲੇਨੀਅਸ ਅਪਲੀਕੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਤਦਰਥ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਨਿਪਟਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।

9 ਬਕਾਇਆ ਅਪਲੀਕੇਸ਼ਨ, ਜੇ ਕੋਈ ਹੋਵੇ, ਨੂੰ ਵੀ ਨਿਪਟਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਮੈਨੂੰ ਅਫਸੋਸ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਇਸ ਬੇਨਤੀ ਦੀ ਮਦਦ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਜੋ ਕਿ - ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੰਬਰ 2, ਜੋ ਕਿ ਇਕ ਅਭਿਆਸ ਕਰਦਾ ਵਕੀਲ ਹੈ, ਨੇ ਧੁਲੀਆ ਵਿਖੇ ਸਿਵਿਲ ਜੱਜ, ਸੀਨੀਅਰ ਡਿਵੀਜਨ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਖਾਸ ਸਿਵਿਲ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨੰਬਰ 14/1983 ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ...

ਸਿੱਖਿਆਪ੍ਰਾਪਤ ਟਰਾਇਲ ਜੱਜ ਨੇ ਐਕਸ. 55 ਤੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਮੁੱਦੇ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਅਤੇ ਅੰਤਮ ਤੌਰ 'ਤੇ 8 ਅਗਸਤ, 1984 ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ...

ਮੂਲ ਮੁਦਾਇਆਂ ਦਾ ਕੇਸ ਹੈ ਕਿ ਜਵਾਬੀ ਨੰਬਰ 1 - ਮੂਲ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਇੱਥੇ ਦਾਖਲ ਹੋਏ...

ਮੁਦਾਇਆਂ ਅਨੁਸਾਰ, ਸਮਝੌਤਾ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਾਲੇ ਫਲੈਟ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ...

ਮੁਦਾਈ ਦਾ ਵੀ ਕੇਸ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੁਝ ਔਪਚਾਰਿਕਤਾਵਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੁਦਾਈ ਨੇ...

ਇਸ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮਿਲਣ 'ਤੇ, ਜਵਾਬੀ ਨੰਬਰ 1 ਇੱਥੇ - ਮੂਲ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 1 ਨੇ...

ਮੁਦਾਈ ਦਾ ਵੀ ਕੇਸ ਹੈ ਕਿ ਮੂਲ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 1 ਨੇ ਇੱਕ ਅਖਬਾਰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਦਿੱਤਾ...

ਜਵਾਬੀ ਨੰਬਰ.1 ਇੱਥੇ - ਮੂਲ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ.1 ਨੇ ਐਕਸ. 41 'ਤੇ ਆਪਣਾ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਦਾਖਲ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੇ...

ਟਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੇ, ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰਦਿਆਂ, ਨਿਸਚਿਤ ਕੀਤਾ ਕਿ ਮੁਦਾਇਆਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ.1 ਨੇ...

ਇਸ ਨਾਲ ਸਾਨੂੰ ਮੂਲ ਮੁਦਾਇਆਂ ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਪੀਲ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ ਲੈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ - ਇੱਥੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ...

ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਲਈ ਸਿੱਖਿਆਪ੍ਰਾਪਤ ਕੌਂਸਲ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪਹਿਲੀ ਅਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਮੁੱਖ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ...

ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ ਸਿੱਖਿਆਪ੍ਰਾਪਤ ਕੌਂਸਲ ਨੇ ਇੱਕ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਨਾਲ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ...

ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਜਵਾਬੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਵਿਆਖਿਆ ਸਾਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ਕਿਉਂਕਿ...

ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਲੈਣਾ ਪਵੇਗਾ ਕਿ ਜਵਾਬੀ ਨੰਬਰ.1, ਸੰਬੰਧਿਤ ਸਮੇਂ 'ਤੇ...

ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਨਜ਼ਰੀਏ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਹਾਂ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਵਿਆਖਿਆ...

ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵੱਲੋਂ "ਤਿਆਰੀ ਅਤੇ ਇੱਛਾ" ਦੇ ਪਹਿਲੂ 'ਤੇ ਇਹ ਸੀ...

ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੀ ਤਸਵੀਰ ਘੁੰਮਾਈ ਹੋਈ ਲੱਗਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਾਲਮਾਂ ਵਿੱਚ ਫਾਰਮੈਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪਾਠ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਮੇਰੀ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਸੀਮਾਵਾਂ ਕਾਰਨ, ਮੈਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਖਾਸ ਪਾਠ ਪੜ੍ਹਨ ਜਾਂ ਨਿਕਾਲਣ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹਾਂ, ਇਸ ਕਾਨੂੰਨੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਸਮੇਤ। ਇਸ ਲਈ, ਮੈਂ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਐਚ ਟੀ ਐਮ ਐਲ ਟੈਗਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਪਾਠ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹਾਂ। ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਤਸਵੀਰ ਤੋਂ ਪਾਠ ਨੂੰ ਨਿਕਾਲ ਕੇ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹੋ, ਤਾਂ ਮੈਂ ਉਸ ਨੂੰ ਅਨੁਸਾਰ ਟੈਗਾਂ ਨਾਲ ਫਾਰਮੈਟ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਤੁਹਾਡੀ ਮਦਦ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹਾਂ।

ਸ੍ਰ. ਨੰ.	ਅਰਜ ਦਾਨ ਕਰਤਾ ਦਾ ਨਾਮ	ਅਰਜ ਦਾਨ ਕਰਤਾ ਦਾ ਪਤਾ	ਦਸਤਾ ਵੇਜ਼ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤਾਵਾਂ	ਦਸਤਾ ਵੇਜ਼ ਦੇ ਨਫ਼ਾਜ਼ ਦੀ ਮਿਤੀ	ਧਾਰਾ 5(1) ਅਧੀਨ ਅਰਜ਼ੀ ਦੀ ਮਿਤੀ	ਦੇਰੀ ਲਈ ਦੇਪੋਨੈਂ ਟ ਦਾ ਔਚਿਤ ਯ	ਦੇਰੀ ਦੀ ਮਿਆ ਦ	ਕੀ ਦੇਰੀ ਪਹਿ ਲਾਂ ਮਾਫ਼	ਪ੍ਰਮਾਣਿ ਤ ਕਾਪੀ ਦੇਣ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂ ਰੀ ਨੂੰ

								ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ	**ਲੈ ਕੇ ਕੋਈ ਐਤਰਾਜ਼ ਹੈ?**
1	ਸ੍ਰੀ ਐਕਸ. ਵਾਈ. ਜ਼ੈੱਡ	123 ਏ ਬੀ ਸੀ ਸਟਰੀਟ, ਸ਼ਹਿਰ	ਕਨਵੇ ਅੰਸ ਡੀਡ	01-01-20XX	15-01-20XX	ਨਿੱਜੀ ਮੁਸ਼ਕਿਲਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੀ ਅਣਜਾਣਤਾ	14 ਦਿਨ	ਹਾਂ	ਨਹੀਂ
2	ਮਿਸ. ਐਲ ਐਮ ਐਨ	456 ਡੀ ਈ ਐੱਫ ਐਵੇਨਿਊ, ਸ਼ਹਿਰ	ਵਿਕਰੀ ਲਈ ਸਮਝੌਤਾ	13-02-20XX	02-03-20XX	ਕਾਨੂੰਨੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੀ ਘਾਟ ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਸੀ	17 ਦਿਨ	ਨਹੀਂ	ਹਾਂ

ਆਮਦਨ	**ਕਰਦਾਤਾ**	**ਅਸੈਸਮੈਂਟ ਸਾਲ**	**ਫੈਸਲਾ**
ਵਪਾਰ	-	---	ਵਪਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਕਰਦਾਤਾ ਉਸ ਆਮਦਨ, ਮੁਨਾਫੇ ਜਾਂ ਲਾਭ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮੁਲਾਂਕਣ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜੋ ਉਸ ਨੂੰ ਕਰ ਯੋਗ ਖੇਤਰਾਂ ਦੇ ਬਾਹਰ

			ਸੰਬੰਧਿਤ ਲੇਖਾ ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈ ਜਾਂ ਉਤਪੰਨ ਹੋਈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਆਮਦਨ ਟੈਕਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਵੀ ਦਾਇਤਵ ਜਾਂ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਸਨ ਜੋ ਕਿ ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸ਼ਬਦ “ਪਿਛਲਾ ਸਾਲ” ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਮਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ - ਕਰਦਾਤਾ ਨੇ ਸਹੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਕੇਵਲ ਉਸ ਆਮਦਨ, ਮੁਨਾਫੇ ਅਤੇ ਲਾਭ 'ਤੇ ਟੈਕਸ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਅਸੈਸਮੈਂਟ ਸਾਲ ਲਈ “ਪਿਛਲਾ ਸਾਲ” ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ।
ਪੂੰਜੀ ਲਾਭ	-	---	ਪੂੰਜੀ ਲਾਭ 'ਤੇ ਟੈਕਸ ਪੂੰਜੀ 'ਤੇ ਟੈਕਸ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਆਮਦਨ 'ਤੇ - ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ “ਪੂੰਜੀ ਲਾਭ” ਸ਼ਬਦ ਟੈਕਸ ਨੂੰ ਕੇਵਲ ਉਹਨਾਂ ਪੂੰਜੀ ਲਾਭਾਂ 'ਤੇ ਸੀਮਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਆਮਦਨ ਦੀ ਕਿਸਮ ਦੇ ਹਨ - ਟੈਕਸ

			ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਲਾਭ ਨੂੰ ਉਹੀ ਗੁਣਵੱਤਾ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਰੱਖਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਵਪਾਰ ਤੋਂ ਆਮਦਨ ਰੱਖਦੀ ਹੈ - ਲਾਭ ਨੂੰ ਵਪਾਰ ਦੀਆਂ ਸੰਪਤੀਆਂ ਜਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਹਸਤਾਂਤਰਣ ਤੋਂ ਉਤਪੰਨ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।
ਜਾਇਦਾਦ ਤੋਂ ਆਮਦਨ	-	---	-
ਸਿਕਿਊਰਿਟੀਜ਼ ਤੋਂ ਆਮਦਨ	-	---	ਆਮਦਨ-ਟੈਕਸ ਆਮਦਨ 'ਤੇ ਟੈਕਸ ਹੈ - ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਦੇ ਸਾਰ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਹਿੱਸਾ ਸਹੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਮਦਨ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਾ ਹੋਵੇ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਵੱਖ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ ਅਤੇ ਪੂੰਜੀ ਨੂੰ ਘਟਾਏ ਬਿਨਾਂ ਅਦਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ - ਸ਼ਬਦ “ਆਮਦਨ” ਨੂੰ “ਮੁਨਾਫੇ” ਅਤੇ “ਲਾਭ” ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸੀਮਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ - ਜੋ ਕੁਝ ਵੀ ਸਹੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਮਦਨ ਵਜੋਂ ਵਰਣਨ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਛੋਟ ਨਾ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ 'ਤੇ ਟੈਕਸਯੋਗ ਹੈ - ਆਮਦਨ-ਟੈਕਸ

			ਅਧਿਕਾਰੀ ਕਰਦਾਤਾ ਦੀ ਕੁੱਲ ਆਮਦਨ ਵਿੱਚ ਉਹ ਰਕਮਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਆਮਦਨ ਦੇ ਤੱਥ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ- ਆਮਦਨ-ਟੈਕਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਸੰਭਾਵਿਤ ਮੁਨਾਫਿਆਂ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਉਤਪੰਨ ਮੁਨਾਫਿਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।
ਅਣਖੁਲਾਸਿਤ ਸਰੋਤਾਂ ਤੋਂ ਆਮਦਨ	-	---	ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਕਰਦਾਤਾ ਨੇ ਲੇਖਾ ਕਿਤਾਬਾਂ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਨਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਿਵੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕਰਦਾਤਾ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਕਿਸਮ ਅਤੇ ਸਰੋਤ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਵੀਹਾਰ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ ਜਾਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵੀਹਾਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਆਮਦਨ-ਟੈਕਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਝੂਠਾ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਨਿਵੇਸ਼ ਆਮਦਨ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ - ਇਹ ਗੌਣ ਹੈ ਕਿ ਨਿਵੇਸ਼ ਲੇਖਾ ਸਾਲ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਸਾਲ ਦੀ ਆਮਦਨ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ।

ਕਿਰਾਏ ਦੀ ਆਮਦਨ	-	---	-

ਨਿਧੀ ਜੈਨ ਫੁਟਕਲ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

Vasu Gupta
Advocate